

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף אמנויות

הפיקוח על הקולנוע והמדיה

קיץ תשפ"ו 2026

מספר שאלון 056283

תקשורת – תכנית לימודים לחטיבה עליונה

("תקשורת ודמוקרטיה", "תקשורת וניו מדיה")

משך הבחינה: שלוש שעות (180 דקות). בנוסף 15 דק' שידור אנסיין /קטע לא מוכר.

תוספת זמן: 60 דקות.

מבנה הבחינה ומפתח הערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים:

פרק ראשון – אנסיין משודר – קטע לא מוכר "תקשורת ודמוקרטיה"

יש לענות על ארבעה (4) **סעיפים** לבחירתכם מפרק ראשון. כל סעיף 10 נק'. סה"כ 40 נק' לפרק.

פרק שני - תקשורת ו"ניו-מדיה"

יש לענות על שני (2) **סעיפים** לבחירתכם מפרק שני. כל סעיף 10 נק'. סה"כ 20 נקודות לפרק.

פרק שלישי- שאלות עמ"ר

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (7-8). סה"כ 20 נקודות לפרק.

פרק רביעי -שאלות ידע קצרות

יש לענות על 4 שאלות מפרק רביעי **לבחירתכם** – שאלות 10-17. סה"כ 20 נקודות לפרק.

הוראות מיוחדות:

בפרק הראשון משודר קטע אנסיין. עקבו אחר הנחיות הבוחן.

1. צפייה ראשונה – צפו בקטע.
 2. עיינו בשאלות בפרק הראשון.
 3. צפייה שנייה – רישמו בנקודות הדגשים חשובים.
- בכל שאלה הציגו בפירוט את הידע במושגים ויישמו אותם בדוגמאות מהטקסט המשודר.
- המבחן כתוב בלשון רבים זכר אך הוא מיועד לבנות ולבנים כאחד!

בהצלחה!

פרק א' – אנסין משודר. "תקשורת ודמוקרטיה"

צפו בקטע האנסין שלפניכם (רצ"ב קישור):

<https://drive.google.com/file/d/1voqZ0QSVJmV2kCCGAIolZd2pxWXPbjZH/view?ts=69448d7b>

(קטע מקוצר וערוך) [w?ts=69448d7b](https://drive.google.com/file/d/1voqZ0QSVJmV2kCCGAIolZd2pxWXPbjZH/view?ts=69448d7b)

תקציר הקטע:

בסרטון הנצפה נראים חטופים ממסיבת הנובה ברגעי השחרור משבי החמאס. חלקם עבדו במסיבה, השאר באו לחגוג את החיים - ואחרי שנתיים של גיהנום בעזה הם חזרו סוף סוף הביתה. התמונות שאי אפשר להוריד מהם את העיניים.

(מעובד על בסיס כתבתו של לירן כוג'הינוף, כאן חדשות 13.10.25)

**יש לענות על ארבעה (4) סעיפים לבחירתכם מפרק ראשון. כל סעיף 10 נק'.
סה"כ 40 נק' לפרק.**

"חזרו לרקוד את החיים: אחרי שנתיים קשות בשבי" - חטופי הנובה שבו לישראל

שאלה 1: מקורות עיתונאיים ודגמי שלטון

בכתבה נראים החטופים ומשפחותיהם ברגעי השחרור כשברקע נציגי צה"ל המלווים. הקריינות והתמונות מתארים חלקית בלבד את רגעי השחרור של כל אחד מהחטופים.

א. צינו והסבירו שניים (2) מסוגי המקורות העיתונאיים בהם נעזר כתב בעבודתו.

הדגימו והסבירו אחד מסוגי מקורות המידע הבאים לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

ב. צינו והסבירו מהו הדגם הישראלי המתאר את יחסי תקשורת שלטון.

הדגימו והסבירו כיצד הדגם הישראלי בא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם.

בססו תשובתכם על אופן הצגת המידע בכתבה, בחירת המרואיינים ונוכחות נציגי צה"ל. (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

שאלה 2: זכויות מתנגשות ומטאפורות

"במשפחת בוחבוט לא הצליחו לעצור את הדמעות וכולם עכשיו מחכים למפגש של אלקנה עם בנו ראם". דברי הקריין נשמעים על רקע צילום של בנו בן ה-5, שכנראה לא צולם ברגע המפגש.

א. הסבירו מה הן "זכויות מתנגשות". הסבירו והדגימו מה הן שתי (2) הזכויות המתנגשות הבאות לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

ב. הסבירו שתיים (2) מהמטאפורות המתארות את תפקידה של התקשורת במדינה דמוקרטית.

הסבירו כיצד אחת מהמטאפורות באה לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

שאלה 3: סדר יום ותיאוריית המסגור

במהלך השנתיים שקדמו לשחרור כל אמצעי התקשורת סיקרו את נושא החטופים בהקשרים שונים ובאופן קבוע.

א. הסבירו מהי אסכולת "סדר היום". בתשובתכם התייחסו לשני (2) סדרי היום הקיימים. הדגימו והסבירו אחד מסדרי היום הבא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

לאורך הכתבה נראים המשוחררים ומשפחותיהם ברגעים אישיים ואינטימיים של שמחה ובכי.

ב. הסבירו מהי תיאוריית "המסגור". הסבירו שניים (2) מסוגי המסגור הקיימים. הדגימו והסבירו אחד מסוגי המסגור הבא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

שאלה 4: ספירלת השתיקה ופירמידת הקהל

בכתבה נראה כי לאחר שנתיים של ציפייה, התגובות המרגשות סביב שחרור החטופים סחפו מדינה שלמה.

א. הסבירו מהי תיאוריית "ספירלת השתיקה". הסבירו כיצד דעת קהל והתגובה הרגשית לשחרור החטופים עלולים לגרום להשתקת הקולות שהביעו ביקורת כלפי עסקת השחרור. (10 נק')

ב. הסבירו מהי "פירמידת הקהל". ציינו והסבירו שניים (2) מסוגי הקהלים אליהם הפירמידה מתייחסת. הדגימו אחד מהקהלים האפשרי הבא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

שאלה 5: עיתונות חדשה ועיתונות מסורתית ודילמות בימי טרור

בכתבה אנו נחשפים לצילומים מתוך פלאפונים ושיחות שהמשפחות קיימו כשהחטופים עוד היו בידי חמאס, במקום המסתור.

א. העיתונות החדשה (ניו ג'ורנליזם) קמה כתגובת נגד לעיתונות המסורתית הישנה.

הסבירו מהי "עיתונות חדשה". ציינו והסבירו שניים (2) ממאפייני העיתונות החדשה. הסבירו כיצד אחד ממאפייני העיתונות החדשה בא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

ב. למרות שרגעי שחרור החטופים אינם אירוע טרור, הם חלק ממשבר לאומי מתמשך שנפתח באקט טרור ומעורר דילמות עיתונאיות דומות לאלו שתיאר פרופ' ויימן במאמרו: "עשר דילמות של עיתונות בימי טרור".

הסבירו שתיים (2) מהדילמות אותן ניסח פרופ. ויימן.

הדגימו והסבירו כיצד אחת מהדילמות יכולה לבוא לידי ביטוי בכתבה בה צפיתם. (10 נק')

פרק ב' – ניו מדיה

יש לענות על שני (2) סעיפים לבחירתכם מפרק שני. כל סעיף 10 נק'. סה"כ 20 נקודות לפרק.

שאלה 6: אוטופיה/דיסטופיה ומרחב ציבורי ישן/חדש

דיאלה, היא חברת הממשלה הראשונה שנוצרה על ידי בינה מלאכותית במדינת אלבניה, היא הוקמה כדי לסייע לאזרחים בממשל הדיגיטלי. היא הצליחה לספק מעל 36,600 מסמכים ועזרה לאזרחים בקשר עם הממשל. רבים רואים בה מהלך חדשני של ראש הממשלה. אולם, יש המוטרדים מההיבטים החוקיים והאתיים של המהלך, כולל חששות לגבי פיקוח, טעויות והטייה בבינה המלאכותית. (מעובד: מעריב, סוכנויות הידיעות, 14.9.25)

א. הסבירו מהי "התפיסה האוטופית" ומהי "התפיסה הדיסטופית" כלפי טכנולוגיה וחדשנות. הדגימו והסבירו את אחת התפיסות (אוטופית או דיסטופית) הבאה לידי ביטוי בפתיח השאלה על "דיאלה", השרה הדיגיטלית במדינת אלבניה. (10 נק')

ב. הסבירו מהו ה"מרחב הציבורי החדש" ומהו ה"מרחב הציבורי המסורתי" (קלאסי-ישן).

הסבירו והדגימו איזה מהמרחבים – חדש או ישן – משקף הפתיח של השאלה על השרה דיאלה. (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

שאלה 7: פאניקה מוסרית ותיאוריות השפעה של תכני מדיה על התנהגות אלימה

"רובלוקס" (Roblox) הוא עולם וירטואלי עם למעלה מ-70 מיליון משתמשים פעילים, שבו ילדים בונים ומתקשרים. למרות שמדובר במשחק חברתי, הוא הפך לתופעה ממכרת ולעיתים אלימה, עם סיכונים כמו חשיפה לתכנים פוגעניים וחסרת פיקוח. מור דקל, יו"ר העמותה למען הילד בגיל הרך, הזהירה כי הכניסה לרובלוקס ללא פיקוח דומה להנחת ילד לבד בכיכר העיר בלילה. הורים מדווחים על תלות ממכרת של ילדים במשחק, תגובות אלימות במקרים של הפסד ופגיעות רגשיות. (מעובד : ynet, 9/25)

תכנים אנטישמיים במשחקי המחשב של רובלוקס (צילום : Roblox)

א. הסבירן מהי "פאניקה מוסרית". הדגימו והסבירו כיצד פאניקה מוסרית באה לידי ביטוי בפתיח השאלה. (10 נק')

ב. הסבירן אחת מהתיאוריות המסבירות את הקשר בין צפיה בתכנים אלימים לבין התנהגות אלימה. הסבירן, על פי פתיח השאלה, כיצד ניתן ליישם את התיאוריה שהסברתם על ילדים המשחקים רובלוקס. (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

פרק ג' - שאלות עמ"ר

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (8-9) . סה"כ 20 נקודות לפרק.

שאלה 8

שר הביטחון הודיע על סגירת גלי צה"ל; מפקד גל"צ: "החלטה חמורה, נילחם בכל דרך".

אחרי ששר הביטחון, ישראל כ"ץ בחן את המלצות הוועדה שהקים לסגירת התחנה, הוא הודיע כי שידורי התחנה יופסקו עד לתאריך 1 במרץ 2026. "מה שהיה - לא יהיה. התחנה פוגעת במאמצי המלחמה", אמר ומסר במקביל כי גלגלצ תמשיך להתקיים "תוך שמירה על צביונה ואופייה".

מפקד התחנה, טל לב-רם: "אנו רואים בכך פגיעה ממשית, מצערת ודרמטית בצבא העם, בחברה הישראלית ובחופש העיתונות במדינה דמוקרטית. לא ניתן שיסגרו את הבית של החיילים".

(מעובד: 11/25, ynet)

מצד אחד, יש הרואים בסגירת תחנת שידור ציבורית מהלך הפוגע בעקרונות היסוד של חברה חופשית ובאפשרות לקיום שיח ציבורי מגוון. מצד שני, אחרים טוענים כי בעידן של תקשורת דיגיטלית וריבוי פלטפורמות – אין עוד הצדקה להשקיע משאבים ממשלתיים בתחנה צבאית, וכי יש להעביר את הפעילות לגופים פרטיים או מקוונים.

הביעו דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס טענתכם.

המשך בעמוד הבא:

שאלה 9:

אוסטרליה אישרה – טיקטוק ואינסטגרם רק מגיל 16: "תנו להם להיות ילדים"

(מעובד: 11/24, ynet)

אוסטרליה הפכה למדינה הראשונה בעולם שמאשרת חוק הקובע כי ענקיות הטכנולוגיה המפעילות רשתות חברתיות חייבות למנוע לחלוטין מילדים מתחת לגיל 16 להשתמש ברשתות הללו. החוק יחייב את ענקיות הטכנולוגיה המפעילות רשתות חברתיות למנוע מקטינים להתחבר אליהן. המניע לאיסור הוא החשש ששימוש ברשתות חברתיות פוגע בבריאותם הנפשית של רבים מהילדים, חושף אותם לתכנים אלימים ובלתי הולמים – ובמקרי קיצון עלול גם לעלות בחייהם.

מצד אחד, יש הטוענים כי המדינה מחויבת להגן על קטינים מפני תכנים אלימים, מיניים ופוגעניים, וכי חברות הטכנולוגיה אינן עושות מספיק כדי לאמת גיל ולמנוע פגיעה. מצד שני, מומחים ואנשי חינוך מזהירים שהגבלה גורפת עלולה לפגוע בערכי הדמוקרטיה ובנגישות של בני נוער לתמיכה חברתית ולמידע.

הביעו דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס טענתכם.

המשך בעמוד הבא:

פרק רביעי - שאלות ידע קצרות

יש לענות על 4 שאלות מפרק רביעי לבחירתכם – שאלות 10-17. סה"כ 20 נקודות לפרק.

"תקשורת ודמוקרטיה"

10. הסבירו מהו מנהיג דיעה. תנו דוגמא למנהיג דיעה.
11. הסבירו מהו "ספין תקשורתי". תנו דוגמא.
12. הסבירו מהו תקנון האתיקה העיתונאי. צינו אחד מסעיפיו.
13. צינו והסבירו אחד מהקריטריונים למיון חדשות/ערכיות חדשותית על פי החוקרים גלטונג ורוגה.

"ניו מדיה"

14. הסבירו מהי "אינטראקטיביות ברשת" ואת אחד מיתרונותיה.
15. הסבירו מהי "נטיקה". תנו דוגמא.
16. הסבירו מהי "חוכמת המונים". תנו דוגמא.
17. הסבירו מהו "ביג דאטא" וצינו חיסרון אחד שלו.

בהצלחה!!!